

Posudek oponenta bakalářské práce

Student/ka: Lucie Schenková

Název práce: Idea univerzity a úloha univerzity dnes

Vedoucí: : doc. PhDr. Naděžda Pelcová, CSc.

Oponent: Radim Šíp

I. Formální kritéria

hodnocení	hodnocení			
	výborně	dobře	uspokojivě	nedostatečně
1. Cíl práce je zformulován a odpovídá zadání a názvu práce.	☐	☒	☐	☐
2. Metody využité autorem jsou adekvátní vzhledem k cíli práce a tématu.	☐	☐	☒	☐
3. Struktura práce je logická a odpovídá zvolenému tématu.	☐	☒	☐	☐
4. Závěr shrnuje dosažené poznatky a formuluje přínos k řešení problému.	☐	☐	☒	☐
5. Autor nic podstatného neopomenul (zadání, obsah, úvod, pojednání, závěr, resumé v češtině a cizím jazyce).	☐	☒	☐	☐

Komentář: Komentáře ke všem třem oblastem jsou poskytnuty na konci posudku.

II. Obsahová kritéria

hodnocení	hodnocení			
	výborně	dobře	uspokojivě	nedostatečně
1. Práce prokazuje porozumění autora problematice.	☐	☒	☐	☐

2. Opírá se o relevantní prameny a literaturu.	☐	☐	☒	☐
3. Adekvátním způsobem s nimi pracuje.	☐	☒	☐	☐
4. Zpracování vykazuje rysy originality a vlastního přínosu.	☐	☐	☒	☐
5. Je obohacím problematiky vzhledem k interdisciplinárnímu charakteru studovaného oboru (OV a ZSV).	☐	☒	☐	☐

Komentář:

III. Jazyková kritéria

	hodnocení			
	výborně	dobře	uspokojivě	nedostatečně
1. Práce je bez gramatických a stylistických chyb .	☒	☐	☐	☐
2. Práce je psána kultivovaným odborným jazykem .	☒	☐	☐	☐
3. Student zvládl terminologii oboru a tématu, jímž se zabývá, a rozumí jí.	☐	☒	☐	☐
4. Student pracuje správně s odkazy a citacemi , odlišuje parafráze a vlastní myšlenky.	☒	☐	☐	☐
5. Práce je vybavena vhodně doplňky textu (graf, tabulka, obrazové přílohy apod.), jež odpovídají charakteru zvoleného tématu.	☐	☐	☐	☐

Komentář:

Předložená práce je sympaticky zpracovaná a pokud zde přikládám kritické poznámky, pak především proto, že cíl práce "objasnit myšlenku ideje univerzity, promyslet charakter univerzitního vzdělávání a vysvětlit význam univerzity pro současnou společnost" (s. 7) překračuje úroveň standardní BP.

Metoda, kterou si autorka stanovila, kopíruje tradiční pojetí tohoto tématu. To se pohybuje na úrovni deklarace faktu, že se podmínky pro fungování moderní univerzity změnil (sílicí masifikace či dokonce univerzalizace univerzitního vzdělávání - srov. s. 9), v práci se ale dále opakuje novohumanistická tvrzení typu, že by univerzity měly uskutečňovat "jednotící vzdělání", které by měla zajistit především filozofie (viz Jaspersův ideál univerzity, s. 16-17; k této myšlence se autorka vrací v průběhu celého textu). Práci však chybí hlubší diskuze o podmínkách a očekávání, jež formují fungování univerzity v moderní době. Analýza problému tak opakuje kánon klasické kritiky a normativního vymezení role univerzity, které se opírá o představy klasického německého idealismu (Kant, Humboldt, Fichte) a anglosaského konzervativismu (Newman, Oakeshott) (srov. 17-28). Oba tyto přístupy však nevycházejí ze sociologie institucí ani kritické historiografie či z analýzy vzniku disciplinárního řádu věd, který ovlivnil podobu moderní univerzity. Proto se na mnoha místech opakuje povzdech, že filozofie by měla poskytovat jednotící rámec pro univerzalitu univerzitního vzdělávání. (Srov. Jaspersovy úvahy, které uvozují celou historickou analýzu /s. 17-18/, i pasáže ke konci textu,

kdy se autorka vrací k roli filozofie jako zastřešující disciplíně umožňující mezioborové bádání /s. 30, 42-46/.)

Rozbor problému moderní univerzity by stálo za to prohloubit o literaturu, která předkládá kritickou reflexi vzniku, rozvoje a funkce moderní univerzity. Např. text S. Paletschekové "The Invention of Humboldt..." (2001 - tento text mimo jiné dokládá, že ideje Humboldtovy univerzity jsou argumentační fikcí, která se ve skutečnosti objevila století po Humboldtově smrti) či J. Habermase "Idea university" (2015) nebo vybrané pasáže z Foucaultových přednášek "Je třeba bránit společnost" (2005). Tyto texty ukazují, že po vzniku moderní univerzity v její osvěcenské (18. st.) i industriálně moderní podobě (19. st.) filozofie neplní ani nemůže plnit roli jednotící organizační síly a neposkytuje diskurz, který by všechny proměny univerzity dokázal náležitě reflektovat. Hlavním procesem, který utváří a profiluje univerzitu od konce 18. století, je sílící specializace. Ta nastala s nástupem technologických a přírodovědních oborů. Specializace je příčinou organizačně-technologického úspěchu moderní vědy a univerzitního vzdělávání, zároveň ale přináší důraz na úzce vzdělané jedince. Tyto skutečnosti vedou ke striktnímu disciplinárnímu oddělení studovaných oborů, které se promítlo do organizačních procesů fungování univerzit. Moderní univerzita nanešla systémové prostředky, jak hranice jednotlivých oborů překračovat.

Zajímavá je struktura celé BP. Od tradiční kritiky univerzity se autorka dostává až k otázce, zda moderní univerzita může mít mezioborový charakter, a plnit tak alespoň částečně požadovanou univerzalizující vzdělávací funkci (s. 42-53). To je z hlediska studovaného oboru důležité, protože BP vrcholí poslední podkapitolou, v níž se autorka zamýšlí nad mezioborovým charakterem OV/ZSV. Problém je, že bez hlubšího kritického pohledu, který by opustil novohumanistická idealizující východiska, nemůže tato pasáž poskytnout dostatečnou základnu pro analýzu celého problému. Proto se v textu často opakuje, že univerzita poskytuje prostor pro mezioborové bádání, což se projevuje především tím, že si student může zapsat jakýkoli univerzitní předmět (např. s. 30). Otázka, zda je to skutečně reálná možnost, zda je k tomu na univerzitách vytvořen systémově ukotvený prostor, zůstává neřešena. Autorka BP si je patrně vědoma rozdílu mezi ideálem a realitou, o čemž svědčí pasáže o cílech a podmínkách akreditačního řízení či naznačená kritika programu Cooperatio na UK. Hlubší charakteristika systémového omezení mezioborovosti na univerzitách však nemůže být uchopena bez výše naznačené analýzy vývoje a důvodů směřování moderních univerzit. Proto také i poslední podkapitola o mezioborovém charakteru OV/ZSV zůstává u normativních prohlášení, jež se materializují ve formulacích typu "má sloužit", "by nebylo vhodné" (s. 52-53) atp.

Všechny tyto kritické poznámky by však neměly zastínit, že BP je pozitivně vypracovaná, což se projevuje mimo jiné i vysokou stylistickou a jazykovou úrovní.

IV. Otázky k obhajobě

Otázky do diskuze (opt. dvě):

- 1) Ke konci Vaší práce píšete o "jedinečnosti univerzity", která se projevuje v její "provázanosti a jednotou" (s. 54). Jak se tato jednota a provázanost reálně uskutečňuje?
- 2) Jak se reálně projevuje mezioborovost při studiu na KOVF? Jaká systémová omezení brání většímu mezioborovému charakteru studia? Mohou z toho vyplývat nějaká zobecnění i pro ostatní studijní obory?

Závěr: Závěrečná práce splňuje podmínky kladené na závěrečné práce v příslušném oboru.

Upozornění/Disclaimer: Vzhledem ke stavu poznání k dnešnímu dni nedokáže autork/ka posudku s jistotou stanovit, zda a v jaké míře byly při vypracování této závěrečné práce využity nástroje umělé inteligence.

Datum: 18.08.2024

.....
Jméno a podpis: Radim Šíp